

PRVNÍ DEN MÉHO ŽIVOTA

Paolo Genovese

Od režiséra
filmu
**Naprostí
cizinci**

První den mého života

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.xyz.cz
www.albatrosmedia.cz

x·y·z

NAKLADATELSTVÍ

Paolo Genovese
První den mého života – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

PAOLO GENOVESE
PRVNÍ DEN MÉHO ŽIVOTA

PRVNÍ DEN MÉHO ŽIVOTA

Paolo Genovese

Překlad Barbora Mahlerová

„Když zavřeš oči, na ničem dalším už nesejde,“ říkával mu děda, který míval zavřené oči po celou dlouhou cestu mezi domovem a prací.

Po celou cestu mezi Jersey a Newarkem, každý den v roce kromě Vánoc.

„Když máš zavřené oči, cítíš, že jsi ještě naživu.“

Napoleon na ta slova nikdy nezapomněl a v poslední době oči zavírá čím dál častěji.

Bušení na dveře. Podruhé. Potřetí. Rychlé, nervózní údery, ze kterých jde úzkost.

„Nape... už je čas. Jsi připravený?“ slyší Tomův mladý hlas. Tomovi je dvacet, studuje ekonomii a pracuje jako asistent produkce, aby měl na zaplacení nájmu.

„Nape, jsi tam?“ naléhá mladík.

Nape? pomyslí si Napoleon. *Co si to dovoluje, říkat mi Nape? Napoleon, tohle jméno má přece zvuk. Když se vysloví...*

Další zabušení na dveře.

„Nape? Jsi v pořádku?“

Napoleon si povzdychne a pomalu otvírá oči: před sebou vidí v zrcadle svůj obraz. Je mu devětačtyřicet a má pohled člověka, který dohlédne pod povrch věcí, ale je unavený je zkoumat. Tvář mu rámuje třídní strniště, vlasy, které si už

nějakou dobu nestříhá, mu lezou přes uši. Série fotografií pořizovaných rok co rok by zachytila pozvolně postupující stárnutí, které nezanechává hluboké stopy, zato však s sebou nese jednu zásadní a tíživou ztrátu: úsměv. Už po něm není ani památky. V zrcadle se odráží melancholický portrét rezignovaného muže, který čeká, až se otevrou dveře a on tuhle absenci vnitřního světla zamaskuje návallem energie.

„Nape, nějaký problém?“ Tomův hlas teď zní ostřeji.

„Jsem naživu,“ odpovídá Napoleon bez náznaku ironie.

„Tak až budeš chtít. Už na tebe čekají.“ Tom se vzdaluje, jeho kroky se mísí s hlukem chodby.

Napoleon vstává, má šedý oblek a pod ním tričko s potiskem ezoterického „květu života“. Urovná si límec od saka, poněkud váhavě uhladí vlasy, nasadí dioptrické brýle a vyjde ze šatny.

Chodba je úzká a dlouhá, zdá se být bez konce. Neóny se chvějí stejně tak, jako se mu chvějí nohy, poslední úsek na něj působí vždycky stejně, ale toho si nikdo nikdy nevšiml. Míjí řadu lidí, každý z nich mu potřebuje cosi říct, každý si myslí, že na jeho slovech závisí průběh večera. Napoleon nikomu nepřikývne, nikomu neodpoví. Jediné, co ho napadá, je, že ti tři lidé, kteří ho oslovili jako poslední, s ním pracují už nějaký čas, a on si nevzpomene, jak se jmenují. Pokouší se o to, ale zdá se mu, jako by se mu v hlavě vytvořila vzduchová bublina.

Zahne za poslední roh, roh, který ho dělí od zákulisí.

Hlučení sálu ho vytrhne ze zahloubání.

Jakási žena mu podává několik listů papíru a říká mu cosi, čemu nerozumí. Další žena ve středních letech mu začne kartáčovat oblek, holohlavý muž mu na sako připíná mikrofon.

Slova se vrství přes sebe, přestává jim rozumět.

Napoleon zavírá oči. *Jsem živý.*

Náhle se z reproduktoru rozlehne hlas a přehluší lomoz v sále. Žádá o pozornost, ohlašuje důvod, proč se tu dnes sešli.

Potlesk.

Jsem živý, pomyslí si znovu Napoleon, nehybný, s očima stále zavřenýma.

„No tak, Nape,“ říká Tom.

Napoleon se na něj dívá.

„Už je čas.“ Mladík má na rtech upřímný úsměv.

Střetnou se pohledem. V Tomových očích je očekávání ujišťujícího gesta, „všechno o. k.“. V Napoleonových očích není nic.

Pokaždé, než vstoupí na jeviště, si Napoleon vzpomene na *Mrtvý muž přichází*. Nemá to s tím nic společného, za oponou ho nečeká žádná smrtící injekce, jen aplaudující obecenstvo, ale jemu stejně vždycky vyvstane na mysli obraz Seana Penna krácejícího vstříc svému konci.

Potlesk se jako vlna přelévá z předních řad do zadních a na Napoleonově tváři se mihne lehký záblesk úsměvu; je stěží zachytitelný, ale stačí, aby se Tom uklidnil.

„Jsem živý,“ řekne Napoleon podruhé, sám zaražený, že ta slova pronesl nahlas.

Tom celý září: „Jsi živý, Nape... my to víme. Teď to musíš předvést taky jim.“ Obejme ho, přitiskne si ho k sobě, jako by to byl ztracený otec. Napoleon Tomovi nesměle položí ruce na ramena. Vedle něj žena s kartáčem, ti tři bezejmenní a další lidé, které Napoleon nedokáže identifikovat. V tomto okamžiku jsou to jen tváře, které ho mají nasměrovat na scénu.

První tóny „We Will Rock You“ od Queenů ho definitivně probouzejí ze strnulosti, jako když Frankenstein dostane do těla elektrickou ránu. Smysly má teď vyšponované jako v nej-

lepších momentech své dlouhé kariéry, kariéry „motivátora“ Napoleona McBridea. Muže, který je schopen dát tvému životu nový směr. Dnes večer sem kvůli němu přišla spousta lidí, kteří ve Velkém jablku něco znamenají. Ví to a nesmí je zklamat.

Napoleon si prohlíží tváře svých spolupracovníků, jednu po druhé. Zhluboka se nadechne. Pak vejde.

Jeviště je jeho.

Minskoff Theatre je nacpané k prasknutí: Napoleon přejíždí pohledem parter divadla, pak balkón. Sedadla jsou tu potažená rudým sametem, viděl je za poslední léta tisíckrát. Dnes ale není rudý samet nikde vidět.

Tisíc pět set devadesát sedm, opakuje si.

Všech tisíc pět set devadesát sedm míst je obsazených. To se ještě nikdy nestalo. Je to jako s pasažéry v letadle: vždycky některý na poslední chvíli zruší let. A kdykoli spadne letadlo, vždycky někdo chybí. Ten, kdo zůstal doma a zachránil si tak život. To se těm, kteří dnes večer nemohli přijít, asi nepodaří. Přišli sem ti, kdo se chtějí zachránit, a Napoleon je jeden z mála, kdo je schopen jim záchranu přinést.

Obecenstvo je na nohou, tančí na místě v rytmu písně Freddieho Mercuryho a potleskem doprovází příchod své superstar.

Napoleon se zmocňuje jeviště, přechází z jedné strany na druhou, energicky tleská, dívá se lidem zpříma do očí, nedbaje na světla, která ho oslepují. Za ním dva obrovské plakáty s jeho usměvavým obličejem: pět na deset, padesát metrů čtverečních. Jeden jako druhý. Nahoře slogan, jeho vlastní motto: „*Ride your life*“, osedlej si svůj život.

Už tu není ani stopy po Napoleonovi, jakým byl ještě před malou chvílí, po tom pomačkaném muži pozorujícím v zrcadle svůj nepřitažlivý obraz. Napoleon teď připomíná svého jmenovce, vojevůdce schopného řídit vojsko a ve zběsilé bitvě, do níž se vrhlo, je uchránit před zkázou. Zkušený stratég života, tak zkušený, že lidé zaplatili pěkných šest set dolarů za lístek v přízemí a čtyři sta padesát na balkóně jen proto, aby mohli být při tom.

Hudba doznívá, nastává chvíle, aby těm lidem změnil život.

„Jste připraveni?“ Napoleonův hlas je silný, nesmlouvavý.

Dav odpovídá sborem ano. Energie v ryzím skupenství.

„Neslyším vás.“

Jejich „ano“ otřese zdmi. Napoleonovi to připomene, jak projíždějící vlak otřásal dědečkovým domem: Bydlel nedaleko železniční trati a zasklená skříňka se každou chvílí rozezněla cinkotem tabulek. Vždycky to vypadalo, že se už už musí rozskočit, ale vydržela. Prarodiče jsou léta po smrti, skříňku má ve svém bytě a často se přistihne, jak se na ni dívá s nostalgií smíšenou s vděčností, v naději, že kolem něco projede a skříňka se znovu rozechvěje. Ale od té doby, co bydlí ve třiadvacátém patře elegantního kondominia v Upper East Side, už jeho život nerozechvívá nic.

„Tak do toho, začínáme!“ křičí v deliriu na dav před sebou, který povykuje a nepřestává tleskat. Napoleon dál přechází sem a tam po pódiu, využívá veškerý životní prostor, aby si prostudoval obecenstvo, všech těch tisíc pět set devadesát sedm duší posedlých démony, duší hledajících štěstí, které by si odnesly s sebou, a přesvědčených, že tohle je jejich velká příležitost.

Tak to má být.

„Vítám vás na jednadvacátém setkání *Ride Your Life!*“

Dav vybuchuje nadšením. Napoleon se dramaticky odmlčí, potom s náležitým efektem pronese další větu.

„Dnes večer dostanete nakládačku!“

Další pauza. Hlasy z hlediště slábnou, Napoleonův pohled přejíždí po tvářích diváků, jednu po druhé; chce slyšet každého zvlášť. Každý musí věřit, že on je ten vyvolený, protože každý potřebuje být zachráněn. A Napoleon to ví.

„Ano. Dostanete nakládačku. Nečekejte fair play. Vyhmátnu vaše slabá místa. Pohraju si s vaší úzkostí. Zaženu vás do kouta. A víte proč?“

Další pauza.

Rozlehlým sálem stoupá a klesá ozvěna posledních slov. Zdá se, jako by mu všichni viseli na rtech, čekají zjevení. Ještě před chvílí tu sálala energie, teď vládne hypnotizující klid.

Napoleonův pohled klouže po obecenstvu, pomalu, pátravě, jako by těm lidem chtěl proniknout až do útroh.

Napoleon tiší hlas, šeptá. „Víte proč?“

Dlouhé zaváhání. Přichází odhalení: „Protože jste silní. Protože jste silnější, než myslíte.“

Sestoupí postranními schůdky z jeviště do parteru a kráčí prostřední uličkou mezi sedadly; je mezi nimi. Kdosi natáhne ruku, aby se ho dotkl, jako se to dělá rockovým hvězdám. Napoleon se často ptá sám sebe: „Proč tohle všechno?“ Odpověď, ke které došel a které věří, zní: „Protože já je dokážu zachránit.“

Proto teď zvyšuje dávku: „Až odsud půjdete, budete si říkat: Zvládnou to!“

Aplaus.

„Nebudu vám tvrdit, že tam venku je všechno v pořádku. Řeknu vám, že tam venku je to hnus a spousta problémů, ale

my je vyřešíme. Společně. Tady. Dnes večer. Protože váš život stojí za to, abyste ho žili.“

Obrátí se k čelní stěně: mezi dvěma velkými billboardy tam visí obří plátno. Světlo pohasne a na plátně se objeví název motivačního semináře: *Ride Your Life*.

Napoleon na něj ukáže a potom rozpráhne paže.

„Protože vy musíte řídit-svůj-život!“ Poslední slova skanduje tak, aby se vtiskla do uší i myslí jeho posluchačů.

Vyběhne zpátky na scénu, obrátí se k hledišti a zakřičí: „Chcete to?“ Jejich „chceme“ zaburácí sálem jako vlak, který ho bere s sebou.

Usměje se a opakuje: „Chcete to?“ Sborový souhlas, jiný vlak, cinkot skel ve dvířkách skřínky.

„Kdo z vás mi dá šanci?“

Výraz davu je jednotný, všichni do jednoho reagují stejně: jejich tváře vyjadřují zmatek.

„Kdo z vás mi věří?“

Vida, tohle je ta cesta, po které by se měli vydat: do davu se vkrádá pochybnost.

„Jen do toho! No tak! Kdo z vás mi věří?“

Zvedá se jedna ruka, váhavě, pak druhá a ještě jedna. Během několika málo vteřin jich jsou desítky.

Napoleon znovu sestoupí z jeviště a zastaví se před jedním mladíkem: bude mu kolem pětadvaceti, ve tváři nesmělý výraz člověka, který se nikdy nikomu se svým trápením nesvěřil a teď se stydí, že se ocitl ve středu pozornosti. Ale udělat to musí, je to jeho poslední naděje, jako pro mnoho jiných.

Mladík se začervená, Napoleon se na něj usměje.

„Jak se jmenuješ?“

„Mark,“ odpoví nejistým hlasem.

Napoleon mu položí ruku na rameno. Mladík se jen tak tak neodtáhne.

„A jak se jmenuju já?“ zeptá se motivátor.

„Napoleon,“ odpoví se zaváháním.

Šéf podniku se zeširoka usměje a ztiší hlas, který je teď vřelý a hladivý.

„Já, Marku, netuším, co hledáš. Ale jednu věc vím: To, že jsi tady, znamená, že trpíš.“ Potom se otočí k davu: „Každý z vás je tu proto, že trpí!“

Souhlasná gesta potvrzují, že má pravdu.

Napoleon se dotýká Markovy tváře, něžně a pozorně, jako by se dotýkal novorozence: tentokrát se mladík nesnaží ucuknout a vděčně přijímá doteky svého zachránce.

„Marku, uzavřeme takovou dohodu...“ Tón hlasu je velmi mluvavý, takový tón by použil vzorný otec, kdyby měl svému synovi vysvětlit smysl života. Napoleon nemá děti, jeho otec s ním nikdy takhle nemluvil, ale díky styku s lidmi, kteří u něj po léta hledali útěchu, dnes umí zapůsobit, jako by přicházel se srdcem na dlani.

„Já ti dnes večer pomůžu, aby ses podíval na život z jiné perspektivy. To, co ti připadalo jako prohra, se změní v novou příležitost. Řeknu ti, co budeš muset udělat a čeho se budeš muset vzdát. Nebude to pro tebe snadné, ale zvládneš to.“ Obrátí se k davu: „Protože já nedovolím, aby se kdokoli z vás ztratil sám sobě. Ani jeden!“

Publikum tleská, Markovi září oči, ví, že tahle slova platí především jemu.

„Takže, Marku, dáš mi šanci?“

V sále se rozhostí mlčení, každý divák by chtěl být na mladíkově místě. Mark se rozhlédne kolem. Přikývne.

A je to tady. Napoleon dobře ví, že tahle pasáž vždycky za-funguje. Stupňuje naléhavost svých slov. Na jazyku už má další repliku, v jeho tónu zaznívá vítězství i vděk. „Tehle muž mi dává příležitost!“

Dav aplauduje, Markovi přes rty přelétne nesmělý úsměv.

Napoleon teď musí do hry vtáhnout všechny, definitivně si je získat, zpečetit svoji nadvládu. „A proč mi ji dáváš?“

„Protože ti věřím.“

Odpověď přichází okamžitě, téměř pavlovovský reflex. „Já tobě taky.“

Aniž by sňal ruce z jeho tváře, opře se čelem o čelo mladíka a vydechne své „díky“, tak zhluboka a bolestně, že Mark propukne v nezadržitelný pláč.

Jennifer, technička zvuku, pustí pasáž drásající barokní hudby a Napoleon pevně objímá mladíka v náručí. Nikdo nesmí být na pochybách: jsme jedno, já a ty. Tak uběhne několik vteřin, tisknou se k sobě, až se Napoleon odtáhne a bez ohlednutí odchází pryč. Emotivní chvíle skončila, je třeba nabrat energii. Teď hned. Jako skotský střík v lázních: i ten obsahuje emoce, horká, studená, horká, studená. Nahoru dolů, jako sám život. Uvnitř a venku. Žádný čas na rozmýšlení.

Místo varhan a houslí teď nastupuje „Superstition“ od Stevie Wondera a říká nám, že když věříme v něco, čemu nerozumíme, trpíme, ale není to pověra.

Kdo ví, proč si pro dnešní večer vybral právě tehle kousek. Zdá se, jako by těmi slovy chtěl popřít sebe samého, Napoleona, který teď pobíhá po jevišti a tleská do rytmu. Jako by měl nevyčerpitelné zásoby energie. Vyzývá obecenstvo, aby si stouplo.

Všichni teď stojí, tančí v rytmu písně.

Já a vy, pomyslí si Napoleon. Já a vy.

Zavírá oči. Tentokrát má zasklená skříňka namále, aby se nerozletěla na tisíc kousků.

Za podzimních večerů se Napoleon prochází nejraději. Není ani deset pod nulou, ani vedro k zalknutí nehybně stojící mezi mrakodrapy.

Když se snese tma, dokáže kráčet hodiny a hodiny z jedné čtvrti do druhé. Vyhrnutý límec kabátu mu zakrývá obličej, na hlavě klobouk, svižný krok typický pro Newyorčana. Vypadá, jako by spěchal na schůzku, ale většinou nemá žádný cíl. Nechá se unášet nazdařbůh, aby si na konci procházky mávnutím zastavil taxi, které ho odveze domů.

Dnešní večer by mohl být také takový, kdyby nešel pomalým zamyšleným krokem, těžším než obvykle.

U východu z divadla byl pohlčen dlouhou vlnou valící se z Times Square, klaksony aut, která si razí cestu davem, armádou turistů zaujatých svými selfičky, posty a tweety. Napoleon se cítí být vzdálen téhle realitě, vzdálen sociálním sítím, vzdálen touze být středem světa – s výjimkou chvílí, kdy stojí na jevišti. Miluje samotu, možná je to reakce na ty tisíce lidí, kteří mu během představení dávají pocítit, jak je jedinečný a nenahraditelný. Kdyby ho někdo pozoroval skrze sklo, bez možnosti s ním mluvit, jistě by ho považoval za dalšího z řady podvodníků, kteří bohatnou ze slabostí a strastí bližních. Je pravda, že zbohatl. Zároveň ale pevně věří tomu, co říká, sku-

tečně věří, že je možné lidem pomoci, a zatímco zachraňuje jiné, pokouší se zachránit také sám sebe. Že tohle má být jeho osud, to pochopil už na univerzitě.

Napoleon se chtěl stát spisovatelem. Ale kromě několika krátkých povídek, otištěných v bezvýznamných časopisech, a několika knih, které napsal jako ghostwriter a které upadly v zapomnění, se mu nepodařilo publikovat nic. Když pochopil, že ho jeho vysněné povolání neuživí, rozhodl se využít svého nadání naslouchat. Napoleon byl vždycky tím nejlepším posluchačem: poslouchal, poslouchal a měl schopnost pronést tu pravou větu v ten pravý okamžik. Nebo spíš říci v pravý okamžik přesně tu větu, kterou chtěl posluchač slyšet. Nikdy to nedělal ze škodolibosti, vždycky měl za to, že je to dobrá vlastnost. Svůj skutečný talent objevil v době, kdy pracoval jako asistent produkce v jednom divadle na Madison Avenue. Herec, který měl vystoupit v *Nadějích Stuarta Milla*, těsně před představením zkolaboval, a Napoleon, který byl ze všech nejpohotovější, byl pověřen čestným úkolem, aby se postavil na jeviště a vysvětlil popuzenému obecenstvu, že se žádné představení nekoná. Kromě toho si majitel divadla už tržbu strčil do kapsy, o nepředvídaných událostech nechtěl nic slyšet a proplatit vstupné tak ani nebylo z čeho. Napoleon měl před sebou sto devět diváků, ani náznakem ale nezmínil souvislost mezi zkolabovaným hercem a tržbou, nýbrž publiku nabídl docela jinou možnost, jak strávit večer: Místo několika minut, jak si původně představoval, mluvil déle než hodinu a z toho, co zpočátku vypadalo jako zadržávající se monolog, se stala vášnivá obhajoba chaotické divadelní společnosti. Přednáška o tom, jak velmi jsou umělci nezbytní k tomu, abychom nepřestávali snít. O tom, jak obtížné je in-

scenovat divadelní kus, a o tom, jak příběhy, které ti mladí – tady ukázal prstem za sebe – vyprávějí, byly napsány jen a jen pro vás – tady naopak ukázal do hlediště – s nadějí, že až se zvednete z těch ošoupaných sedadel, odnesete si domů kus našich duší a našich snů, i když dnes jsme vám bohužel o svých snech nemohli vyprávět v důsledku smutné shody okolností, nicméně děkujeme, dámy a pánové, že jste tu byli s námi, a také děkujeme, že nám dáváte sílu pokračovat. Když se nakonec diváci rozcházel, nejenže nežádali těch dvacet dolarů za lístek, ale naopak byli uchváteni mladíkem nadaným tak výjimečným darem jazyka a tak nakažlivou vášní pro umění. Nejvíce ze všech se tomu ale podívoval Napoleon: Věděl, že umí naslouchat, ale nikdy by do sebe neřekl, že je tak přesvědčivý řečník.

Vzpomínky na onen večer, který mu připadá vzdálený tisíc životů, blednou, zatímco on probíhá větrnou Broadwayí, většina obchodů zhasíná světla, stahuje rolety a vůz newyorské policie prosvítí kolem něj v kaleidoskopické změti zvuků. Už nějaký čas hledá staré vzpomínky, jako by chtěl zaplnit album poztrácených událostí své vlastní existence, jako by mezi těmi událostmi byla nějaká dost významná na to, aby změnila běh děje. Stále ponořený do myšlenek si všimne, že už nekráčí po Broadwayi, ale prochází Bowery. Přešel Pátou avenue, nechal za sebou Greenwich a East Village, došel až na Houston Street ke Café Habana, kde si tak často dává kukuřičný klas s černou rýží a fazolemi a ledovou margaritu. Jeho oblíbený lokál, ale ani mu nepříjde na mysl odpovědět na pozdrav mladíkům, kteří na něj zдалky gestikulují.

Napoleon kráčel jako v transu a nevěšiml si, že už u Union Square zabočil do jiné ulice, nezaregistroval Holiday Market,

řadu Starbucksů, tetovacích studií ani Chinatown: měl jediný cíl, dostat se k Manhattan Bridge, který se teď před ním tyčí v celé své velkoleposti. Lamy načrtávají jeho obrysy a vytvářejí dojem, že se vznáší nad New York City jako nad velikým betlémem.

Napoleon považuje Manhattan Bridge za mladšího a opomíjeného bratra Brooklynského mostu. Podobně jako se stavěl za lidi, kteří nikdy a v ničem nebyli první, přistupoval i k Manhattan Bridge a vždycky mu dával přednost před jeho obdivovaným bratrem z jiskřivé žuly. Ve své pracovně na Park Avenue má na stěně plakát k filmu *Tenkrát v Americe*. Mnoho lidí si myslí, že na fotce je Brooklynský most, ve skutečnosti je to ale Manhattan Bridge. Často když přešel most, se ještě otočil, aby si z Dumba prohlédl pylony, a cítil se přitom jako De Nirův filmový „Noodles“. A teď je tu znovu, na jižním konci *svého* mostu, odkud se dá dohlédnout na sochu Svobody i na lodě hemžící se v newyorském přístavu.

Napoleon vykročí do pruhu pro chodce, poposkočí při dunivém zahřmění, které ho vyděsí jako malé dítě. Začíná přšet. Čas od času po vozovce několik metrů nad jeho hlavou prosvítí reflektory aut.

Most je dlouhý něco přes dva kilometry, Napoleon se zastaví přesně uprostřed. Opírá se lokty o zábradlí a zkoumá řeku pod sebou.

Dýchá zhluboka.

Děšť mu nevadí.

Za okamžik se zabije.

Překonat Manhattan Bridge není snadné. Z boku má dvojitou řadu traverz, a aby se člověk dostal až na kraj, musí nejdřív přelézt vnitřní zábradlí. Napoleon si povytáhne nohavice

flanelových kalhot, přehodí nohu přes první balustrádu, pře-
leze ji, přeleze druhou, ocitne se na samém okraji mostu
a usedne. Nohama pohupuje v prázdnu pod sebou, pohled
upírá na sochu Svobody. Horizont náhle ozáří blesk a načrtne
obrysy mrakodrapů. Napoleon sebou znovu šklubne a jen tak
tak neztratí rovnováhu.

Vybral si tenhle most, protože je z něj nejlepší výhled na
město: z dostatečného odstupu, aby bylo vidět celé, ale ne z ta-
kové dálky, aby se ztratily detaily. Je to zvláštní, dělat si starosti
s vyhlídkou v poslední den života, ale on už je takový, nic ne-
nechává náhodě. Vždycky měl všechno naplánované: všechno
se muselo provést tím jediným správným způsobem. I k tomu,
aby skočil z mostu, je zapotřebí přesného postupu.

Napoleon zavírá oči, nadechne se, vzduch má slanou pří-
chuť, otevře oči a dívá se, jak pod ním teče řeka. Řeka, která
ho za chvíli obejmě a už ho nepustí. Snaží se vychutnat po-
slední okamžiky. Vždycky mu připadalo, že člověk, který se
rozhodne pro sebevraždu, má v duši větší mír než ten, kdo
se rozhodl žít. Ve své profesi se setkal s mnoha lidmi, kteří sko-
čili do prázdna; nikdy je nesoudil. Chápal je. Možná je ne-
omlouval, ale chápal je.

Děšť mu šlehá do obličeje, klobouk nepomáhá, traverza je
úzká a mokrá, Napoleon se opatrně posouvá, aby našel lepší
pozici, až se mu to konečně podaří. *Ano, teď*, pomyslí si, jako
by pohodlí něco změnilo na osudu, který si zvolil. Neptá se po
důvodech, teď už ne.

Nanejvýš pomalu si sundává brýle, na kterých ulpívají
kapky deště, a pokládá je vedle sebe, pak, nejdřív jednou,
potom druhou rukou, aby neztratil rovnováhu, vyprázdni
kapsy: vypnutý mobil, klíče od mercedesu, pouzdro na kre-

ditky s kartou American Express Black; všechno perfektně srovnané vedle sebe. Z jeho počínání ho vytrhne teskné lodní zahoukání. Pod ním pluje dlouhý šif naložený metrčky zeminy. Napoleon sleduje jeho dráhu, dokud mu nezmizí z očí, zanechávaje za sebou na hladině brázdu, která okamžitě znehybní jako plát černého mramoru.

Znovu zavírá oči a vnímá, že stále žije. Pomyslí na lidi, které už neuvidí, na ty, které se snažil mít rád, na ty, kteří díky němu našli smysl života, na všechny, kteří mu každý den děkují, že je zachránil. Myslí i na ty, které se mu zachránit nepodařilo. Mysl mu zaplavují stovky vzpomínek. Znovu otvírá oči, těsně předtím, než pomyslí na jedinou osobu, která by mohla změnit běh věcí. Ale on chce svůj soukromý život držet stranou, nic ho nesmí zastavit. Pomalu pohne nohama, které mu mezitím zdřevěněly; blesk, oslepující výboj, mu naposledy ukáže Sochu svobody – svobody, které dosáhne už za pár vteřin. Rozhlíží se kolem, jako by se chtěl ujistit, že tam nikdo není, avšak docela blízko zahlédne siluetu sedící v dešti na mostním zábradlí a komíhající nohama stejně jako on.

„To je ale výška, co?“ říká muž přívětivě a ukazuje přitom pod sebe. Napoleon ani nestihne dát najevo údiv, zatímco ten druhý pokračuje: „Není to tak, že člověk vždycky umře. Záleží na tom, jak dopadneš. Když zajedeš do vody jako nůž, hrozí, že to přežiješ.“

Napoleonovi připadá, že dostal facku, on, který ji tak často sliboval svým *posluchačům*. Muž se natočí směrem k němu: kdyby oba natáhli ruku, dotknou se jeden druhého. Tváří se nezáčastněně, jako neznámý spolucestující v autobusu. Naproti tomu Napoleon si ho prohlíží, jako kdyby to byl klaun na pláži.

Muž klidně pokračuje ve výkladu; profesor, který svým studentům vysvětluje Archimédův zákon: „Když ale dopadneš naplocho, je s tebou konec.“

Napoleon neví, jestli má věřit vlastním očím. Instinktivně je znovu zavírá, aby se ujistil, že ještě žije, protože na okamžik si už myslel, že je mrtvý, myslel si, že skočil a že se už ocitl na jakémsi onom světě.

Znovu je otevře. Ten chlapík tam opravdu je. Má na sobě sako a kravatu, jeho oblek je obnošený a mokasíny na jeho nohou ochozené. Má laskavý výraz a zdá se, jako by mu vůbec nevadil stále houstnoucí déšť. Nepřestává mluvit.

„V tomhle období jsou ale proudy hodně silné, mělo by se ti to povést.“

Napoleon na něj strnule hledí, je celý zmatený, muž cítí potřebu upřesnit svůj výrok: „Myslím tím, že se ti povede umřít.“

Proč mi sakra musíš ničit nejdůležitější okamžik mého života? Celé roky jsem na to myslel, zorganizoval jsem si to tak pečlivě, všechno jsem si promyslel, říká si Napoleon. Možná že psychika před smrtí vytváří obrazy, kterými se tě snaží zachránit, možná se spouští jakýsi automatický mechanismus, jaký funguje v motoru lednice. Když se přehřeje, odpojí ho. Snaží se ho tedy ignorovat. Znovu se podívá dolů; soustředí se na svůj bezprostřední osud.

Muž je pořád tady, nehybný, na rtech úsměv, který rozhodně není přiměřený situaci.

„Co kdybys už šel?“ vybafne Napoleon.

Nezdá se, že by ho muž poslouchal: „Obvykle se během prvních sedmi vteřin po skoku skoro všichni chtějí vrátit.“

„Co o tom můžeš vědět? Ty jsi mluvil s někým, když letěl dolů?“

Muž se směje. Kdo by v tak osudové chvíli neocenal trochu ironie?

„Nech mě být, vybral sis nesprávnou osobu.“

„Možná. Ale co kdyby ses během těch sedmi vteřin chtěl taky vrátit?“

„To brzo zjistím.“

„To ti už ale nepomůžu.“ Muž je kategorický.

„Já to beru.“ V Napoleonově hlase se ozývá sarkasmus, ale také jakási rezignace. Ví, že je čas, a na okamžik ho zachvátí strach. Nebezpečně se předkloní a přenesení váhu z pravé nohy na levou.

Neznámý se vyplaší. „Počkej, počkej...“ pokračuje prosebně. „Když padáš do prázdna, nejsi to už ty, je to někdo jiný, někdo, kdo si zdaleka není tak jistý. Nech ho, ať se sám rozhodne.“

„Mohl bys mi říct, co jsi zač?“ zakřičí mu Napoleon přímo do tváře.

„Je to tak důležité vědět?“

„Je.“

„Prosím tě jenom, abys mi dal šanci.“

Napoleon se na něj upřeně zadívá, ohromený, že muž použil „jeho“ frázi. Už už chce odpovědět, ale neznámý ho předejde. „Vím, že ta slova znáš.“

„Kdo jsi?“

„Někdo, kdo těch sedm vteřin dokáže změnit v sedm dní a ukázat ti, jak život dál půjde bez tebe.“

„Beze mě?“ Úmluva, z níž na Napoleona dýchá magie, v něm probouzí zvědavost.

Muž přikývne a pokračuje: „Budeš mít ještě nějakou dobu na přemýšlení. Potom to zařídím tak, aby ses vrátil zpátky, přesně do tohoto okamžiku, a budeš se moci znovu rozhodnout.“

Město je teď klidné.

Napoleon pohlédne dolů, poprvé se zachvěje, rukama silně stiskne traverzu. Otočí se na svého podivného společníka: „Neviděl jsem, že bys sem lezl, ale nebyl jsi tu, když jsem si sem sedal,“ říká si spíš sám pro sebe.

„Jsem tichošlápek,“ odpoví ten druhý.

Napoleon mu nevěří, muž ví, že nemá dost času, a pokračuje ve svém repertoáru.

„Tebe nezajímá, jak bude svět bez tebe vypadat? Co tady necháš, o co přijdeš... o svůj pohřeb? Ty nechceš vidět svůj pohřeb?“

Napoleon potřese hlavou, neschopen slova.

„Zachránil jsi spoustu lidí, tak si zkus, jaké to je na té druhé straně. Nech se zachránit. Jsem v tom dobrý,“ říká muž a podává mu ruku.

Napoleon se instinktivně odtáhne a málem ztratí rovnováhu.

Muž vztáhne dlaň, jako by říkal „jen klid“, postaví se a udělá krok dopředu.

„Ne!“ křičí Napoleon a předkloní se, jako by ho chtěl zachytit. Křik mu odumírá v hrdle. Muž udělal krok do prázdna, ale pak udělal ještě druhý a třetí a čtvrtý, a nezřítit se: kráčel jako po neviditelném pódiu. Teď stojí jakoby zavěšený ve vzduchu před Napoleonem. Ten má ve tváři výraz člověka, který právě uviděl ďábla, nebo pánaboha, podle osobních preferencí.

„Jsem skoro stejně dobrý jako ty,“ pokračuje muž klidně, jako by to, že se vznáší v prázdnu čtyřicet metrů nad East River byla ta nejběžnější věc na světě. „Sedm dní,“ slibuje, „ani den navíc. Potom tě přivedu zpátky. Stejný den, stejná hodina.“

Napoleon je teď siluetou vytesanou do struktury mostu.
„Souhlasíš?“ naléhá neznámý.

Napoleon nedokáže vyslovit ani hlásku, ale jeho hlava se začíná pohybovat nahoru a dolů: ano.

Muž se vrátí k zábradlí, zatlačí ochrannou kovovou mříž dovnitř a drží ji nahoře, aby mohli prolézt. „No tak, jsme úplně promočení, nechci onemocnět,“ řekne, než seskočí na vozovku mostu.

Napoleon se obrátí jeho směrem a pozoruje ho, nedochází mu, co se to vlastně stalo.

„Tak pohni sebou!“ křikne na něj muž.

To není možné, to není možné, to není možné, opakuje si Napoleon jako nějakou mantru. Po sté se podívá dolů, řeka jako by ho zdálky volala, třese se. *Je zima*, říká si nepřesvědčivě, zatímco rychle šplhá do bezpečí.

Muž míří směrem na Manhattan; Napoleon na okamžik zaváhá, pak zrychlí krok a přidá se k němu. Za zády slyší tlumené žuchnutí, jaké vydá velký pytel, když spadne do vody, vzápětí se rozezná lodní siréna. Otočí se, zdá se mu, že v proudu pod mostem rozeznává jakousi postavu. To bude nějaký kmen, pomyslí si. A s touhle ukvapenou myšlenkou se vzdaluje pryč.

Děšť dopadající na sklo se chová vždycky stejně: jsou kapky, které přilnou k povrchu, potůčky, které je strhávají s sebou dolů, i místa, která se zdají být vůči vodě imunní. Emily strávila celé dny ve svém brooklynském bytě tím, že přilepená na okno závistivě špehovala ženy v dlouhých kabátech bez deštníku, které před deštěm přidávaly do kroku, mladíky v džínách spuštěných na boky, kteří se schovávali pod plachtami *grocery*, muže ve svrchnících, kteří čtyřicet hodin denně vyhlíželi taxi a obezřetně ustupovali před auty rozstříkujícími vodu z kaluží. Teď pozoruje déšť a myslí na to, že celá její existence bylo věčné čekání na něco, co nikdy nepřijde.

Emily je krásná: vodopád světlých vlasů, velké, něžné oči člověka, který už rezignoval na to, být věčným divákem, oči průzračně světlé barvy zaměnitelné s odlesky vody; vody, které už jí před očima protéklo příliš mnoho, aniž by se v ní mohla vykoupat.

Sedí už skoro hodinu v autě a přemýšlí o tom, že během posledních šedesáti minut se v jejím životě nic nezměnilo, anebo se změnilo všechno, jen o tom ještě neví. A přitom měla odvahu to změnit. Po tak dlouhé době konečně něco podnikla. Často se sama sebe ptala, co je tak zajímavého na tom, pozorovat svět, který se řítí kupředu bez ní. Nic. Zavřená v pokoji

se svými knihami. Žádný lidský kontakt, nepočítá-li hrdiny – nebo spíše nešťastníky – stránek, které nekontrolovaně hltala.

V ději příběhů, které přečetla, viděla nebo slyšela, se často ukrýval šťastný konec. Nebo znovuzrození. Ale jak se znovu narodit, když život člověka rozcupuje a nechá zakrváceného někde v koutě? Tuhle otázku si Emily kladla od prvního okamžiku, kdy pochopila, že ji čeká úplně jiný život. Život, který se změnil k horšímu a nenabízí žádnou slevu ani proplacení reklamace. Osud rozhodl za ni. Ale není tomu tak v podstatě vždycky? Neplatí to i tehdy, když se ti přihodí něco krásného? Copak déšť ví, kam přesně dopadne? Nebo se většina věcí děje náhodně?

Emily si tuhle otázku kladla v poslední době s velikou naléhavostí. Vždycky když přšlo, pokoušela se na vnitřní straně okenního skla ve svém pokoji spojit kapky do jediné pomyslné linie. Často se stalo, že se kapky, kterých se přes sklo dotkla, skutečně spojily v jedinou stružku, všechny téměř ve stejném okamžiku. Jako by osud vycházel vstříc její vůli. To v ní znovu zažehlo naději a vzbudilo touhu po něčem neobvyklém. Ale zklamání rostlo úměrně s její sklíčeností. Až do chvíle, kdy pochopila. Byl to pouhý okamžik, nijak zvlášť o tom neuvažovala: Otevřela dveře od bytu a ani se nenamáhalo je za sebou zavřít.

A teď je tady, znovu upřeně pozoruje okenní sklo: sklo tohohle starého hnědého stejšnu s dřevěným obložením okének, zatraceně retro a zatraceně amerického, dvě adjektiva, která vždycky nesnášela. To první proto, že miluje všechno moderní, to druhé z toho důvodu, že nikdy nezapomněla na své ruské kořeny, i když vždycky bojovala pod vlajkou s hvězdami a pruhy. V poslední době často vzpomínala na svoje dětství ve Springfieldu ve státě Tennessee, kam její praprarodiče dorazili

na konci sil, potom co odešli z mrazivé Dudinky. Přistěhovalci jako tolik jiných: odšivovací procedura na Ellis Islandu, povinnost zřetelně vyslovovat jméno a příjmení, bez znalosti jediného anglického slova, a hlavně s touhou co nejdřív zahladit ruský původ, jak jim to poradil jejich maďarský soused. Tak se z Vasylyšina stal Walsh.

Americký sen se proměnil ve skutečnost hned v příští generaci, kdy se prarodiče Emily stali majiteli farmy a okolních polností, na kterých hospodařili a které si už nemuseli pronajímat. Tam se Emily narodila a tam vyrostla. Vedla ten nejobyčejnější život venkovské holky, hrála dětské hry a měla své dětské přátele. Celé roky trávila se spolužáky lezením po snopech obilí, schovávanou v lánech slunečnic. Jednu věc ale milovala nejvíc ze všeho: když zapadající slunce zbarvilo farmu do zlata, protáhla se jako kočka do seníku, vyšplhala na trám a procházela se po něm pět metrů nad zemí. Nikomu o tom nevyprávěla, bylo to její tajemství, její denní dávka adrenalinu, která jí pomáhala překonat monotónnost venkovského života. Čím častěji to dělala, tím silněji toužila riskovat a zahrávat si s osudem, aniž by se zabývala tím, co by se stalo, kdyby ztratila rovnováhu.

Ale Emily rovnováhu nikdy neztratila, zato ztratila důvěru ve své rodiče. Toho večera přišla výstraha před bouřkou a její otec zaskočil do seníku, aby tam ještě za světla pozavíral okna. Emily nikdy nezapomene na výraz v jeho tváři, když nad sebou zaslechl zavržení trámu a zdvihl oči ke stropu. Toto odhalení ale pro ni mělo i šťastnou stránku, rodiče se rozhodli, že ji zapíší do kroužku gymnastiky. „Jestli se opravdu musíš promenovat po prkně, bude lepší, když to budeš dělat deset centimetrů nad zemí než pět metrů vysoko,“ hulákal na ni otec

ve snaze vydobýt si zpět ztracenou autoritu, ačkoli ve skutečnosti jí tím skládal poklonu.

Gymnastika znamenala pro Emily únik z malebného pohlednicového světa, světa uzavřeného ve skleněné kouli: Když se jí zatřese, uvnitř se roztančí vločky, farma zapadá sněhem, ale není z ní cesty ven. Rychle postupovala vzhůru, z regionální úrovně se vyhoupla na státní a ve čtrnácti letech zakotvila ve federální reprezentaci. Na kladině se vznášela jako žádná jiná, trenéři ji sledovali s ústy dokořán. První ceny, sponzoři, peníze. Uspokojení rodičů zhořklé zármutkem, že jejich jediná dcera brzy opustí rodný dům. Pak přišly důležité soutěže, celostátní a světové šampionáty, olympijské hry.

To už je ale minulost, která pro ni nemá žádný význam. Stejně tak jako jí přestalo záležet na budoucnosti. Už nemá žádnou jistotu, kromě té, že její rozloučení v Tennessee znamenalo poslední sbohem. A že v určitém bodě život začíná ustupovat smrti. Kdyby lidské bytosti byly jako balené párky – s vyznačeným datem spotřeby na obalu – možná by se chovaly jinak. Líp, nebo hůř, to Emily nedokáže odhadnout. Ví jen to, že žijeme, aniž bychom znali ono *kdy*, a že na tuhle podmínku chtě nechtě přistupujeme ve chvíli narození. Víme, že umřeme, nevíme kdy. To nám dává iluzi nesmrtelnosti. Něco jiného je přesné datum expirace. Sedm dní; prach jsi a v prach se obrátíš. Emily o tom přemýšlí, není schopna posoudit, jestli je to spíš drama, nebo komedie. Ten divný týpek jí v tom udělal pěkný binec. Dokázala to, vzala svůj život znovu do vlastních rukou, aby s ním naložila, jak chce... a teď tohle.

Okenní sklo se zamlžilo, déšť neustává, dopadající kapky vyluzují kovový klapot, který jí v jistém smyslu utěšuje a dělá jí společnost.

Emily krouží sevřenou pěstí po okénku, vlhkým kulatým průhledem skrze provazy deště vidí, že muž se vrací. Po boku mu kráčí další chlapík, promočený až na kůži.

Napoleon otvírá pravá zadní dvířka; fakt, že na místě spolujezdce sedí jakási žena, Emily, ho ohromí.

V témže okamžiku do auta na straně řidiče nastupuje i muž. „Krucí,“ nadává; šlápl přímo do kaluže vedle chodníku. Pak se obrátí k dívce: „Promiň, že to trvalo tak dlouho. Tohle je Napoleon... Napoleone, tohle je Emily.“ Představí je letmo, jako to dělá řidič spolujízdy těsně před tím, než nastartuje.

„Neříkal jsi, že budeme mít společnost,“ příkře vypálí dívka. Nastaví si zpětné zrcátko a – aniž by se ohlédla – pokouší se odhadnout, co je Napoleon zač.

Napoleon jejímu zkoumavému pohledu neuhne, i on si svou spolucestující důkladně prohlíží. Výsledkem je, že se střetnou očima a v rozpacích je rychle odvrátí.

Muž za volantem startuje, vyráží. Všimne si pohledů těch dvou a usměje se.

„Mám pustit nějakou hudbu?“ ptá se, ale nikdo mu neodpoví.

Napoleon si náhle uvědomí, že je skrz naskrz promočený, svléká si kabát a rukávem saka si otírá tvář.

„Někde by tam měla být mikina, vezmi si ji,“ říká muž, ale Napoleon ho neposlouchá. Zachránce tedy natáhne ruku za sebe, nahmatá mikinu a podá mu ji.

Emily je mlčky pozoruje.

Muž za volantem se nakloní k dívce, jednou rukou otevře kastlík pod palubní deskou a vytáhne pár cedéček. Vybírá Ellu Fitzgerald.

„K dešti se hodí jazz,“ říká. „Máte rádi jazz?“